

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

2017-03-29
1 (6)
Dnr 7.2.1-2017:451

Redovisning av uppdrag att utveckla riktlinjer till stöd för kommunernas arbete med validering

Härmed redovisas uppdraget givet i Skolverkets regleringsbrev 2016 under rubriken *Tillfälliga uppdrag p.25 Statens skolverk ska under 2016 utveckla riktlinjer till stöd för kommunernas arbete med validering. Riktlinjerna ska inkludera validering avseende nyanlända med avslutad eller delvis avslutad gymnasial utbildning. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 28 februari 2017.*

Skolverket har genom bemställan beviljats att inkomma med redovisningen den 30 mars 2017.

Sammanfattning

Skolverket har i enlighet med uppdraget utvecklat riktlinjer till stöd för kommunernas arbete med validering. Stödmaterialiet fokuserar på de processer inom validering som sker inom skolväsendet och då främst inom kommunernas vuxenutbildning. Riktlinjerna bör ses som förslag till åtgärder vid främst den kartläggande insatsen vid validering.

Redovisningen omfattar även ett förslag till ändring av förordning (2011:1108) om vuxenutbildning.

Redovisningen lämnas i två delar: en rapport till regeringen avseende genomförda och planerade insatser när det gäller riktlinjer och stödmaterial och en bilaga med förslag till stödåtgärder riktade till kommunernas vuxenutbildning och tänkt att publiceras på Skolverkets webbplats.

Uppdraget

Verksamhet med validering är ett utvecklingsområde och kommer så vara en tid framöver. Validering är ett inslag som behöver anpassas utifrån en föränderlig utbildnings- och arbetsmarknad där det ofta ställs nya krav avseende vilka kunskaper och kompetenser som efterfrågas. Människor som flyttar hit från andra länder har med sig kunskaper och kompetenser inhämtade i tidigare utbildnings- eller arbetsmarknadssituationer än det som ofta är mer vedertaget i Sverige. Ett antal myndigheter, branschorganisationer och utredningar kring validering har under en längre tid fört frågan framåt. Nu är det alltmer tydligt att det finns en förväntan ute i landet bland de som arbetar med valideringsfrågor på individnivå att den nationella strategin behöver komma på plats.

Den nuvarande Valideringsdelegationen har nyligen presenterat sitt delbetänkande där det tydligt framkommer att ”betydligt fler personer ska få sin kompetens synliggjord och erkänd, oavsett hur de förvärvat den. Tillgången till validering är för bristfällig i Sverige i dag och varierar mellan olika yrken, utbildningar och olika delar av landet.”¹

Skolverket har valt att fokusera på praktiska åtgärder som kan bli aktuella att genomföra inom ramen för kommunernas vuxenutbildning. Flera stödinsatser är tillgängliga att ta del av på Skolverkets webbplats och kan därför användas även för elever på gymnasieskolans introduktionsprogram eller vuxna som deltar i en arbetsmarknadsutbildning. Skolverket har bedömt att de valideringsstöd, bland annat ett självskattningsunderlag som utvecklats av Arbetsförmedlingen och den standard för branschvalidering som Myndigheten för yrkeshögskolan utarbetat, bidrar med värdefull information om olika tänkbara åtgärder eller insatser inom valideringsprocessen. Dessa stöd är publicerade på respektive myndighets webbplats.

Skolverket bedömer att allt tillgängligt underlag som finns att tillgå ska kunna beaktas oavsett vilken myndighet eller huvudman som ansvarar för valideringsinsatsen. Myndigheterna har redan tagit initiativ till samråd inom valideringsområdet och förhoppningsvis kommer det att bli än mer tydligt vilka stöd som finns att tillgå för att få till stånd ett aktivt, effektivt och kvalitetssäkrat valideringsarbete.

I avvaktan på den fortsatta utvecklingen som sker inom valideringsområdet genom bland annat Valideringsdelegationen har Skolverket inom ramen för uppdraget utvecklat följande insatser:

1. Stödmaterial att nyttja vid validering genom kartläggning (se bilaga)

- Översiktlig kompetenskartläggning
- Fördjupad kompetenskartläggning

Skolverket har utarbetat ett förslag till syftesbeskrivning samt beskrivning av insatser för ovanstående delar av valideringsarbetet (se bilaga).

När det gäller bedömning av kunskaper och kompetenser hänvisar Skolverket till stöd som finns publicerade på myndighetens webbplats:

<https://www.skolverket.se/bedomning/bedomning/bedomningsstod/yrkesamen>

<https://www.skolverket.se/bedomning/betyg/provning>

2. Framtagande av kartlägningsstöd

Skolverket utvecklade 2016 ett digitalt stöd som kan nyttjas i samband med planering av gymnasieexamen för vuxna. Detta planeringsstöd är fritt tillgängligt på myndighetens webbplats. För närvarande byggs detta planeringsstöd ut med ytterligare funktioner, till exempel möjlighet att lagra och spara den enskilda individens beskrivning av lästa ämnen/kurser och ämnen/kurser som behöver kompletteras för att ingå i en examen. Stödet är uppbyggt kring nationella kurser som kan ingå i en

¹ Valideringsdelegationen 2017, ”En nationell strategi för validering”

examen och det är även möjligt att efter ifyllande av uppgifter om kurs se vilket gymnasieprogram som bäst motsvarar det individen redan studerat på gymnasial nivå.

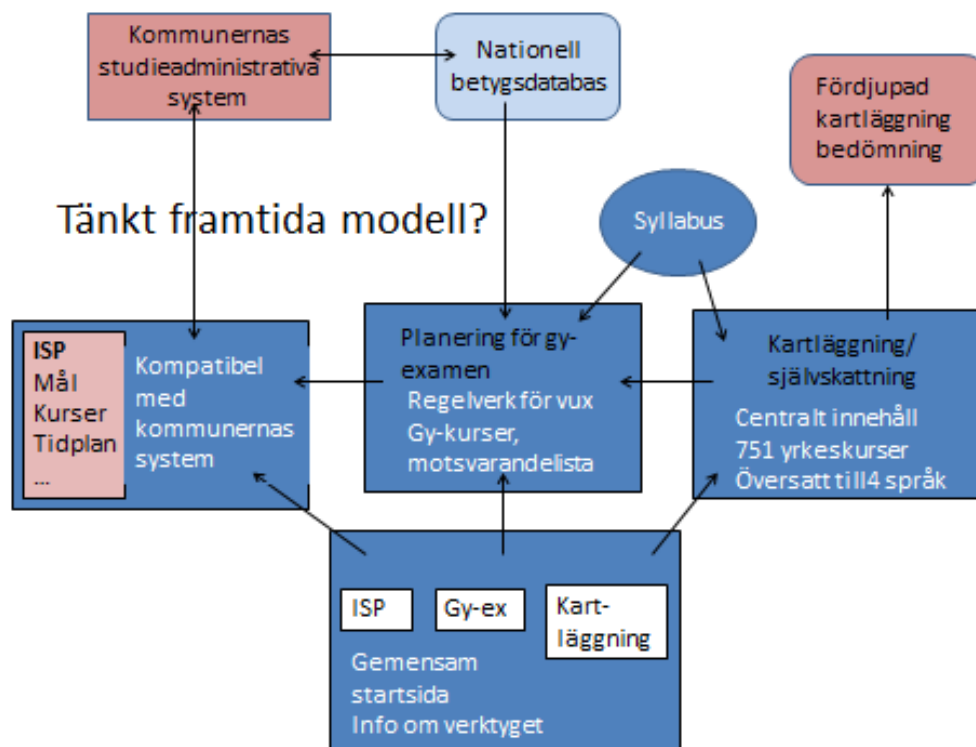
Detta stöd ska kompletteras med översättning av drygt 750 kurser med yrkesinriktning på gymnasial nivå till ett antal språk, inledningsvis arabiska, somaliska, dari samt engelska. En databas omfattande dessa kurser, dels på svenska och dels på ytterligare ett antal språk framöver, medför även att det kommer att bli möjligt att genom nyckelord söka vilka kurser och ämnen som till exempel beskriver kunskaper och kompetenser inom VVS-området.

Efter identifikation kring vilka kurser eller ämnen som till största delen motsvarar individens redan inhämtade kunskaper och kompetenser kan en fortsatt planering ske. Den vägledare, lärare eller yrkesbedömare som genomför denna kartläggning bör därefter i samråd med individen gemensamt komma fram till vad som kan bli nästa åtgärd som syftar till att bedöma individens kunskaper och kompetenser.

Nedanstående bild beskriver ett utdrag ur databasen (antalet kolumner med beskrivning av det centrala innehållet i respektive kurs är fler än bilden visar):

Kursnamn	Kurskod	Poäng	Kursen tillhör ämnet	Centralt innehåll
Reparation av motorcyklar och ATV	ATVREP0	200	ATV- och MC-teknik (ATV)	Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:	Bromssystemens konstruktion, funktion, komponenter och kringutrustning.	Ottomotorns konstruktion, funktion, huvudkomponenter och kringutrustning.
Administration 1	ADMADM01	100	Administration (ADM)	Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:	Grundläggande administrativa arbetsrutiner, till exempel diarieföring, arkivering och postrutiner samt dokument- och skrivregler, till exempel allmänna och sekretessbelagda handlingar.	Administrativa funktioner, till exempel ekonomi, material, personal, information och kommunikation.
Administration 2	ADMADM02	100	Administration (ADM)	Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:	Handläggning av ärenden, till exempel sammanställning och uppföljning av ansökningar.	Arbetsmarknad, till exempel att söka arbete, vägar till arbete och att arbeta utomlands.
Administration – specialisering	ADMADM00S	100	Administration (ADM)	Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:	Administrativa rutiner och dokumentutformning inom valt verksamhetsområde.	Organisation och ansvarsfördelning inom valt verksamhetsområde.
Personaladministration	ADMPER0	100	Administration (ADM)	Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:	Organisationer för arbetsgivare och arbetstagare.	Rekrytering och anställningsförfarande samt introduktion för nyanställda.
Receptions- och konferensservice	ADMRECO	100	Administration (ADM)	Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:	Mötesindustrin, konferens- och eventanläggningar samt branschorganisationer.	Olika system och program för reception och kundtjänst, till exempel växelsystem, boknings- och säkerhetsprogram.

Skolverket har även utarbetat en schematisk bild över hur sammanhanget med vägledning, valideringsinsatser, studieplanering och efterföljande dokumentation kan komma att beskrivas när samtliga planerade åtgärder finns att tillgå. Se bild nedan:

I samband med att digitalisering av olika stödunderlag utvecklas ökar tillgängligheten och underlättar valideringsarbetet. Skolverket vill dock framhålla att det finns ett antal frågor som behöver diskuteras och arbetas vidare med för att valideringsfrågan ska få en tydligare roll i kompetensutvecklingsarbetet. I kontakter med företrädare för den kommunala vuxenutbildningen har Skolverket noterat följande aktuella frågeställningar:

Förslag till ändring av förordning (2011:1108) om vuxenutbildning

I en tidigare förordning (2002:1012) inom kommunal vuxenutbildning fanns följande skrivning i kap 1. § 3 ”Den som enbart får vägledning eller sina kunskaper bedömda på det sätt som anges i 4 kap. 16 och 19 §§ behöver inte vara intagen som elev i kommunal vuxenutbildning. Förordning (2004:640)”. Ett återinförande av denna eller motsvarande skrivning i nuvarande förordning skulle kunna underlätta genomförande av en översiktlig/inledande kompetenskartläggning för en enskild individ. Den översiktliga kompetenskartläggningen bör dock inte innehålla några praktiska inslag förlagda till skolmiljö eller arbetsplats. Detta eftersom individen vid sådan fördjupad kompetenskartläggning eller kompetensbedömning bör vara inskriven som elev och därmed omfattas av gällande försäkringar om person- eller maskinskada skulle uppstå.

Utökade uppföljningsmöjligheter

Uppföljning av verksamhet inom vuxenutbildning bör kompletteras med kommunernas uppgifter om genomförd översiktlig kompetenskartläggning, fördjupad kompetenskartläggning, kompetensbedömning som genomförts i syfte att förkorta utbildningstiden samt validering som lett till prövning och betyg. Skolverket bedömer vidare att kommunerna genomför, om än i olika omfattning, en hel del valideringsinsatser men att de administrativa system som finns att tillgå inte är anpassade för andra insatser än deltagande i kurs.

Kostnader i samband med validering

Kommunerna bör kunna nyttja eventuellt tilldelat statsbidrag eller kommunala medel vid genomförande av valideringsinsatser. Det bör ses som en stimulansåtgärd att det finns ett ekonomiskt utrymme att ägna sig åt kartläggning och bedömning av enskilda individers redan inhämtade kunskaper och kompetenser.

Skolverkets behov av resurser för fortsatt utveckling och översättning av kartläggningsstödet

För att kunna översätta kartläggningsstödet till fler språk bedömer Skolverket att det fortsatt krävs ca 2 miljoner kronor under 2018. Dessa översättningar kommer att kunna nyttjas inte bara i kartläggnings syfte utan även för nyanlända elever som studerar vid gymnasieskolans nationella program eller introduktionsprogram. Ett exempel på hur ett sådant formulär kan komma att beskrivas följer nedan:

Kartläggningsstöd kurs BYLGRN0 – 50 p (översättning kroatiska)

Kurs: Grundläggande mätningsteknik	Kolegij: Osnovna mjerna tehnika			
Arbetsuppgift/moment	Posao / okretni moment	Självskattning	Kartläggning	Bedömning
Geodesins grundbegrepp, till exempel satellitmätning, kartprojektioner, stornät, transformationer, plan- och höjdmätning och ritningsläsning.	Geodetski osnovne pojmove, kao što su satelitske mjerenja, kartografskih projekcija, jezgre mreže, transformacije, ravnina i izravnavanje mjerenja i čitanje crteža.	Har arbetat i 7 år med dessa frågor. Intern utb på företaget. Mest vana vid satellitmätning.	Okulärt tittat på satellitmätning – goda kunskaper. Begr erfarenhet av stornät.	Fortsatta studier inom stornät – därefter prövning
Utsättning och inmätning av byggnader, vägar och anläggningar.	Povlačenje i izmjera zgrada, cesta i objekata.			
Bygg- och utsättningstoleranser.	Građevinski i oslobađanja tolerancije.			
Kontrollmätningmetoder vid leverans och inbyggnad.	Mjerne metode za isporuku i instalaciju.			
Kvalitetsmätmetoder beträffande fuktförhållande i material, akustikegenskaper, lufttäthet hos byggnader och byggnaders energiegenskaper, till exempel täthetsprovning.	Kvaliteta Metode mjerenja se odnose na uvjete vlage u materijalu, akustičnih svojstava, klima stezanje zgrada i energetske učinkovitosti u zgradama, poput curenja testiranje.			

Formulär för självskattning och kartläggning

Varje formulär innehåller kursbeskrivning i punktform på dels svenska och dels ett översatt språk. Därutöver finns tre rutor för bedömning: Självskattning (individen skattar sina egna kunskaper i förhållande till beskrivningen), Kartläggning (Lärarens bedömning av individens kunskaper i förhållande till beskrivningen) Bedömning (Läraren bedömer eventuella behov av kompletterande studier och prövning).

Funktioner för kartläggningsdelen

- Sök och hämta beskrivning av kursinnehåll (sök på kursnamn, kurskod, språk)
- Sök språk
- Spara kartläggning (Lokalt på samma sätt som gy-ex-planering)
- Öppna kartläggning (möjligt att fortsätta skriva in information)

2017-03-29

6 (6)

Dnr 7.2.1-2017:451

Kartlägningsstödet kommer att publiceras under hösten 2017. Skolverket avser att fortsatt utveckla stödmaterial och dokumentationsformer för valideringsinsatser.

På Skolverkets vägnar

Mikael Halápi
Vikarierande generaldirektör

Eva Nordlund
Senior rådgivare

Denna redovisning har beslutats av vikarierande generaldirektör Mikael Halápi. I ärendets slutliga handläggning har avdelningschef Anna Westerholm, tf rättschef Ulrika Jonasson, enhetschef Marcello Marrone och senior rådgivare Eva Nordlund (föredragande) deltagit.